

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Waldemar Płóciennik

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

Protokolant Emilia Bieńczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Roberta Tarsalewskiego
w sprawie P. M.

skazanego z art. 291 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 22 lutego 2024 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z dnia 30 listopada 2022 r., sygn. akt II AKa 457/22

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 9 czerwca 2022 r., sygn. akt XVIII K 30/18,

**1. na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 536 k.p.k.
uchyla zaskarżony wyrok w stosunku do P. M. , a na podstawie art.
435 k.p.k. także w stosunku do M. T. , P. S. , S. D. , X.Y.. , K. M. , R.
G , S. W. i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi
Apelacyjnemu w Warszawie w postępowaniu odwoławczym;**

**2. zarządza zwrot P. M. uiszczonej opłaty od kasacji w
wysokości 750 zł.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 9 czerwca 2022 r., sygn. akt XVIII K 30/18, Sąd Okręgowy w Warszawie uznał P. M. za winnego: 1) czynu z art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. za który wymierzono mu karę roku pozbawienia wolności, 2) trzech czynów w ciągu przestępstw z art. 291 § 1 k.k. w zb. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. za które wymierzono mu karę dwóch lat pozbawienia wolności i 200 stawek dziennych grzywny po 50 zł, 3) czynu z art. 258 § 1 k.k. za który wymierzono mu karę roku pozbawienia wolności, 4) czynu z art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. za który wymierzono mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywny 250 stawek dziennych po 50 zł, 5) czynu z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. w zb. z art. 271 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. za który wymierzono mu karę roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywny 150 stawek dziennych po 50 zł, 6) dwóch czynów popełnionych w ciągu przestępstw z art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. za które wymierzono mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności. Sąd wymierzył P. M. karę łączną 3 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny w wysokości 500 stawek dziennych po 50 zł. Orzekł także obowiązek naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonych.

Tym samym wyrokiem skazano także M. T. za czyny z art. 258 § 1 k.k., art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i in., R. G. za czyny z art. 258 § 1 k.k., art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i in., S. D. za czyny z art. 286 § 1 k.k. i in., X.Y.. za czyny z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i in., J. K. za czyn z art. 271 § 1 i 3 k.k. i in., K. K. za czyn z art. 271 § 1 i 3 k.k. i in., K. M. za czyn z art. 291 § 1 k.k. i in., P. S. za czyny z art. 296a § 1 i 4 k.k. i in. oraz S. W. za czyn z art. 286 § 1 k.k. i in.

Po rozpoznaniu apelacji obrońców oskarżonych, pełnomocników oskarżycieli posiłkowych oraz prokuratora, wyrokiem z dnia 30 listopada 2022 r., sygn. akt II AKa 457/22, Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił zaskarżony wyrok: w stosunku do oskarżonego P. M. w ten sposób, że ustalił odmienną datę końcową

jednego z przypisanych mu czynów w pkt LIV sentencji wyroku oraz przyjął, iż oskarżony doprowadził pokrzywdzoną spółkę [AAA] SA do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 155.415,78; w stosunku do oskarżonego M. T. w ten sposób, że w części dotyczącej czynu przypisanego w pkt I sentencji wyroku z art. 258 § 1 k.k. przyjął, iż oskarżony działał także wspólnie i w porozumieniu z P. M. ; zaś w stosunku do oskarżonego P. S. ustalił na nowo datę czynu przypisanego mu w pkt LXII sentencji wyroku. W pozostałej części w stosunku do oskarżonych P. M. , M. T. i P. S. , a w całości wobec oskarżonych R. G , S. D. , X.Y.. , K. M. oraz S. W. wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca P. M. , zaskarżając go na korzyść skazanego i zarzucając rażące naruszenie:

„I. przepisów postępowania (art.433 par.2 k.p.k. i art.457 par.3 k.p.k.) mające decydujący wpływ na treść wyroku, a polegające na dokonaniu kontroli odwoławczej wyroku Sądu I instancji w sposób rażąco nieprawidłowy wyrażający się w:

1) ocenie zarzutów apelacyjnych w kontekście zgromadzonego materiału dowodowego z przekroczeniem granic swobodnej oceny dowodów, w sposób dowolny, rozstrzygnięciu nie dających się usunąć wątpliwości w zakresie winy na niekorzyść skazanego, rażąco wadliwego uznania zarzutów apelacji za niezasadne w następstwie :

a) rozważenia i uzasadnienia oceny zarzutu dotyczącego składania przez P. M. wyjaśnień na etapie śledztwa w warunkach wyłączających swobodę wypowiedzi po myśli art. 171 par.7 k.p.k. poprzez błędne przyjęcie, że takie warunki nie zachodziły w następstwie:

- nieuprawnionego utożsamienia tych okoliczności z przesłankami z art. 171 par.5 k.p.k. i ustalenie, że z materiału dowodowego nie wynika, aby te wyjaśnienia zostały uzyskane w warunkach wskazanych w cytowanym wyżej przepisie, w sytuacji, gdy apelacja nie formułowała zarzutu odbierania od skazanego wyjaśnień wbrew zakazom wymienionym w art. 171 par.5 k.p.k.

- przyjęcia, że skoro protokoły przesłuchania P. M. „nie zawierają jakichkolwiek adnotacji wskazujących na nieprawidłowy przebieg czynności” - to tych nieprawidłowości nie było i kompletne stracenie z pola widzenia i oceny

- podnoszonych przez obronę w apelacji okoliczności, w szczególności tych, że wobec mego klienta nie zastosowano tymczasowego aresztowania, zaś wobec innych podejrzanych, którym postawiono zarzuty znacznie łagodniejsze zarówno w wymiarze ilościowym jak i jakościowym, najsurowszy środek zapobiegawczy był stosowany przez wiele miesięcy, co ewidentnie wzmacniało wiarygodność jego depozycji dotyczących korzyści procesowych, których miał doświadczyć w następstwie przyznania się do stawianych mu zarzutów;
- b) w zakresie zarzutów dotyczących pkt. 27, 28, 29 komparycji wyroku - pkt. LIII 1) ,2) i 3) wyroku Sądu Okręgowego bezkrytyczne honorowanie depozycji M. K., T. G. , jako kluczowych dowodów dla poczynienia ustaleń w zakresie zawinienia P. M. , w sytuacji, gdy świadkowie ci mieli ewidentny interes procesowy w pomawianiu mego klienta w zakresie tych czynów;
- c) w zakresie pkt.30 komparycji wyroku - pkt. LIX wyroku Sądu Okręgowego zaniechanie rozważenia trafności przypisania P. M. dopuszczenia się czynu z art.258 par. 1 k.k., w następstwie zaniechania wnikliwego rozpoznania zarzutu apelacji w tej materii, co do tego, że w głównym akcie oskarżenia nie został skazanemu przedstawiony zarzut popełnienia tego czynu, nie był on wymieniony w gronie osób, którym udział w tej grupie przestępczej przypisywano i co równie ważne, zakres działalności tej grupy nie korespondował z zarzutami przedstawionymi memu klientowi;
- 2) całkowitym zaniechaniu rozważenia zarzutów wskazanych w apelacji obrońcy P. M. szczególności w zakresie zarzutu z :
- a) pkt. 26, 33 i 34 komparycji wyroku - pkt. LII ; LVII wyroku Sądu Okręgowego poprzez przyjęcie, że skazany dopuścił się tych czynów w wyniku rażącego zaniechania rozważenia zarzutów apelacji w tym zakresie, które podnosiły fundamentalną okoliczność znoszącą możliwość uznania, że doszło w zakresie tych czynów do wyczerpania dyspozycji przestępstw z art.291 par. 1 k.k. a mianowicie fakt, że w toku postępowania nie została ustalona faktyczna tożsamość pojazdów wymienionych w tych zarzutach, a tym samym brak było możliwości ustalenia, że przedmioty te zostały uzyskane za pomocą czynów zabronionych, a nadto zważywszy na profil działalności zawodowej skazanego brak było możliwości przypisania mu znamienia przechowywania tych

przedmiotów;

b) pkt.31 komparycji wyroku - pkt. LV wyroku Sądu Okręgowego poprzez całkowite zaniechanie rozważenia zarzutu apelacji wskazującego na to, że brak było przesłanek do przyjęcia po stronie skazanego, że pojazd [...] pochodzi z kradzieży w sytuacji, gdy pojazd miał m.in. polski dowód rejestracyjny, pojazd był oglądany i badany przez rzeczoznawcę z firmy [BBB] specjalizującej się w badaniu stanu technicznego pojazdów, który to rzeczoznawca stwierdził, że z pojazdem od strony formalno-technicznej jest wszystko w porządku, a także pojazd ten był poddany podobnej procedurze leasingowej w wyspecjalizowanej w tej materii firmie [AAA] oceniającej stan formalny pojazdu;

c) w zakresie pkt.32 komparycji wyroku- pkt. LVI wyroku Sądu Okręgowego poprzez całkowite zaniechanie rozważenia zarzutu apelacji wskazującego na to, że pojazd [...] został legalnie zakupiony w Szwajcarii, zaś świadkowie T. G. oraz P. P. i D. P. mieli osobisty interes procesowy w przypisaniu winy P. M. w zakresie tego czynu, zaś pominięcie klarownej wymowy zeznań św. J. P. było równie doniosłym błędem powielonym za Sądem I Instancji przez Sąd Apelacyjny – które to uchybienia łącznie doprowadziły finalnie do wadliwego przypisania skazanemu winy w zakresie przypisanych mu czynów.”

Mając na uwadze powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Nadto z powołaniem na przepisy art. 536 k.p.k. w zw. z art. 435 k.p.k. obrońca wniósł także o uchylenie zaskarżonego wyroku wobec skazanego K. M. .

W odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Rejonowej Lublin-Północ w Lublinie delegowana do Prokuratury Regionalnej w Lublinie wniosła o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się skuteczna w tym znaczeniu, że wobec ujawnienia się bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k., związanej z wadliwie ukształtowanym składem Sądu II instancji, doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie w stosunku do P. M. , a na podstawie art. 435 k.p.k. także w odniesieniu do pozostałych skazanych i

przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W ocenie Sądu Najwyższego wadliwość zaskarżonego wyroku związana z bezwzględną przyczyną odwoławczą, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., dotyczy wszystkich sędziów zasiadających w tej sprawie w składzie Sądu Apelacyjnego w Warszawie, tj. SO (del.) X.Y., SSA X.Y.1 oraz SSA X.Y.2. Każda z tych sędziów została już poddana w przeszłości przez Sąd Najwyższy testowi bezstronności i niezależności, a wyniki tych testów były negatywne. Ocenę tę podziela także Sąd Najwyższy w niniejszym postępowaniu w sprawie II AKa 457/22.

Sąd Najwyższy odwołuje się w tym zakresie do uchwały trzech Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA-I-4110-1/20, podkreślając, że wykładnia prawa zawarta w tej uchwale jest obowiązująca i w myśl art. 87 ust. 1 ustawy o SN Sąd Najwyższy pozostaje nią związany jako zasadą prawną. Sędziów tego Sądu nie może zatem zwolnić z obowiązku jej przestrzegania żadna subiektywna czy inna okoliczność, w tym zgłoszone do uchwały zdanie odrębne, czy interes w korzystnej dla sędziego, a odmiennej wykładni przepisu art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k. Związani uchwałą trzech Izb Sądu Najwyższego pozostają co oczywiste także sędziowie Sądu Najwyższego orzekający w innych niż Izba Karna izbach tego Sądu. Oczywistym jest też, że niczego w tym zakresie nie może zmienić wskazywany niekiedy wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61, skoro jego rozstrzygnięcie nie należy do zawartego w art. 188 Konstytucji RP katalogu orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego (por. m.in.: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22; uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22). Tylko zaś te orzeczenia z mocy art. 190 ust. 1 Konstytucji RP uzyskują moc powszechnie obowiązującą. Powołane orzeczenie Trybunału, wydane w sprawie U 2/20, stanowiące z powodu swej wadliwości co najwyżej niewiążący wyraz określonych poglądów prawnych co do wykładni konkretnych przepisów nie uzyskało zatem ani mocy powszechnie obowiązującego orzeczenia, a więc co oczywiste nie mogło uchylić uchwały trzech połączonych Izb SN (BSA I-4110-1/20), ani też nie zawiera argumentacji zasługującej na uwzględnienie.

Jak wynika z treści uchwały trzech Izb Sądu Najwyższego „Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. [...] zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.” W odniesieniu do sędziów sądów powszechnych wadliwość procedury nominacyjnej nie powoduje zatem wprowadzić automatycznie, że sąd z udziałem sędziego powołanego w takiej procedurze jest sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Jeżeli jednak ujawnione zostaną przez strony albo staną się Sądowi Najwyższemu znane z urzędu okoliczności wskazujące na wątpliwości co do bezstronności sędziego rozwiązać je może albo potwierdzić szczegółowe ich badanie, do którego Sąd Najwyższy jest uprawniony i zobowiązany zarazem.

Stanowisko to znalazło swoje wzmocnienie w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, dotyczącej statusu Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 3; dalej: „ustawa nowelizująca KRS”), w której trafnie stwierdzono, że nie jest ona już organem tożsamym z organem konstytucyjnym, którego skład i sposób wyłaniania reguluje Konstytucja RP, w szczególności w art. 187 ust. 1. Podobne stanowisko zajął także w tym zakresie Europejski Trybunał Praw Człowieka (dalej ETPCz) w sprawie *Reczkowicz p. Polsce*, podkreślając, że zmiana ustawy o KRS praktycznie usunęła nie tylko dotychczasowy system przedstawicielski, ale także gwarancje niezależności sądownictwa w tym zakresie, co w rezultacie umożliwiło to władzy wykonawczej i ustawodawczej bezpośrednią lub pośrednią ingerencję w procedurę powoływania sędziów, z której możliwości te władze skorzystały (pkt 274 wyroku z dnia 22 lipca 2021 r., skarga

43447/19; HUDOC). Do podobnych wniosków doszedł ETPC w wyroku Wielkiej Izby z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie Grzęda przeciwko Polsce (skarga nr 43572/18).

Brak bezstronności i niezawisłości sądu, w składzie którego zasiadał sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w wadliwym procesie przed Krajową Radą Sądownictwa od 17 stycznia 2018 r., należy ustalić *in concreto* w odniesieniu do każdego z sędziów z osobna (por. uchwała Sądu Najwyższego w sprawie I KZP 2/22). Potrzebę i zasadność przeprowadzania testu bezstronności potwierdził jak dotąd Sąd Najwyższy w kilkudziesięciu zapadłych orzeczeniach stwierdzających zarówno naruszenie standardu bezstronności w odniesieniu do niektórych sędziów sądów powszechnych powołanych z udziałem wadliwie ukształtowanej KRS, jak też nie dopatrując się uchybień z art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k. w odniesieniu do innych sędziów poddanych testowi bezstronności (m.in. w sprawach III KK 193/20; II KK 206/21; III KK 375/21; III KK 404/21; II KK 489/21; II KK 505/21; II KO 111/21; II KS 32/21; III KS 26/22; II KK 23/22; III KK 39/22; II KK 55/23; II KK 74/22; II KK 119/22; II KK 192/22; II KK 469/22; V KK 562/22; II KK 571/22; II KK 607/22; II KK 614/22; V KK 17/23; III KK 60/23; III KK 109/23; III KK 185/23; II KK 124/23; III KK 239/23; II KK 287/23; II KK 288/23; II KK 296/23; II KK 363/23; III KK 471/23).

Z dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że oprócz wadliwości samego procesu nominacyjnego sędziego, istotną rolę w tej ocenie powinny odgrywać m.in.: równoczesność (lub zbliżony czas) uruchomienia drogi awansowej z objęciem ważnego stanowiska w administracji sądowej w drodze arbitralnej decyzji Ministra Sprawiedliwości, utajnienie obrad KRS w zakresie danej kandydatury, jednoznacznie negatywna opinia zgromadzenia ogólnego sędziów, porównanie osiągnięć zawodowych kandydata z doświadczeniem zawodowym i poparciem środowiska dla kontrkandydatów, fakt uzyskania nominacji na stanowiska funkcyjne pozostające w dyskrecjonalnej kompetencji władzy politycznej, udział w pracach gremiów powiązanych z władzą polityczną, wykonywanie określonych zadań lub funkcji na podstawie arbitralnych decyzji władzy politycznej, co obejmuje również tzw. delegacje ministerialne, dodatkowe zatrudnienie w jednostkach bezpośrednio podporządkowanych władzy politycznej, charakter sprawy, do której rozstrzygnięcia ukształtowano dany skład sądu, a także działalność publiczna i wypowiedzi danego sędziego, wykraczające poza gwarantowane przez Konstytucję

RP ramy udziału w debacie publicznej, a wskazujące na zaangażowanie w realizację określonych celów politycznych władzy wykonawczej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2022 r., II KS 32/21; z dnia 30 maja 2023 r., II KK 23/22; z dnia 14 czerwca 2023 r., II KK 489/21, z dnia 12 grudnia 2023, II KK 74/22, z dnia 21 grudnia 2023., II KK 287/23).

Negatywną ocenę realizacji standardów bezstronności przez SSA X.Y.1 wyraził jak dotąd Sąd Najwyższy w sprawach II KK 469/22, II KK 287/23, II KK 614/22, II KK 124/23; II KK 296/23, oraz II KK 627/23. Zbędne jest zatem szczegółowe omawianie wskazanych tam faktów, a wystarczające zwrócenie uwagi na następujące okoliczności związane z SSA X.Y.1 :

- 1) uzyskanie i przyjęcie z dniem [...] 2021 r. delegacji od Ministra Sprawiedliwości do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie na czas określony;
- 2) w okresie delegacji do Sądu Apelacyjnego w Warszawie powołanie decyzją [...] Sędziów Sądów Powszechnych sędziego P. S. i przyjęcie przez sędziego Sądu Okręgowego delegowanego do Sądu Apelacyjnego stanowiska [...] przy Sądzie Apelacyjnym w Warszawie;
- 3) uzyskanie i przyjęcie z dniem [...] 2022 r. delegacji od Ministra Sprawiedliwości do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie na czas nieokreślony;
- 4) przekazanie przez sędziego P. S. wkrótce po objęciu przez niego w [...] 2022 r. funkcji [...] Sądu Apelacyjnego w Warszawie i przyjęcie przez SSA X.Y.1 uprawnienia do zastępowania [...] Wydziału [...] Karnego pomimo tego, że w Wydziale tym byli inni sędziowie o wiele dłużej pełniący urzędy sędziów Sądu Apelacyjnego w Warszawie;
- 5) przyjęcie uprawnienia do zastępowania [...] Wydziału [...] Karnego z pominięciem faktu, że udzielona przez Ministra Sprawiedliwości delegacja obejmowała wyłącznie pełnienie obowiązków sędziego, a nie wykonywanie czynności administracyjnych;
- 6) wyrażenie w 2022 r. poparcia poprzez podpisanie listy poparcia dla sędziego D. D. z Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie

- kandydującemu do Krajowej Rady Sądownictwa, także ówczesnego członka tej Rady w latach [...];
- 7) kandydowanie na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie w postępowaniu przed Krajową Radą Sądownictwa ukształtowaną w sposób wadliwy, powołanie na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu [...] 2022 r. w procedurze zainicjowanej uchwałą Krajowej Rady Sądownictwa nr [...] z dnia [...] 2022 r., w której KRS rekomendowała sędziego X.Y.1 na to stanowisko liczbą [...] głosów „za”, przy [...] głosie „przeciw” i [...] głosach „wstrzymujących się”;
- 8) objęcie po zwolnieniu z tej funkcji sędziego J. L., etatowej funkcji [...] Wydziału [...] Karnego Sądu Apelacyjnego w Warszawie, a w 2023 r. objęcie funkcji [...] Wydziału Karnego tego Sądu;
- 9) powierzenie wyżej wymienionej oraz sędziemu P. S. i SSO del. do SA P. B. w podziale czynności sędziów [...] Wydziału Karnego obowiązujących od dnia [...] 2023 r. rozpoznawania w ramach sekcji zażaleniowo-wnioskowej wniosków o wyłączenie sędziego, z wyłączeniem od rozpoznawania przedmiotowych spraw pozostałych sędziów orzekających w [...] Wydziale Karnym (protokół posiedzenia Kolegium Sądu Apelacyjnego w Warszawie nr [...] z dnia [...] 2023 r. – pkt 12), a zatem akceptowanie prób instrumentalnego uniemożliwienia rozpoznawania wniosków o wyłączenie sędziego przez sędziów, którzy nie byli powołani w procedurze z udziałem wadliwie ukształtowanej KRS;
- 10) wyrażanie zgody na w/w działania w okresie intensywnego podejmowania czynności dyscyplinarnych przez właściwe organy, w skład w których wchodziła sędzia X.Y.1, w odniesieniu do sędziów krytycznych względem reformy wymiaru sprawiedliwości naruszającej zasadę trójpodziału władzy, w związku z ich orzecznictwem prokonstytucyjnym i prokonwencyjnym;
- 11) fakt dynamicznych postępów w jej karierze zawodowej, nieznajdujących jednoznacznego potwierdzenia w doświadczeniu orzeczniczym oraz w zakresie sprawowania funkcji kierowniczych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2023 r., III KK 109/23).

Sąd Najwyższy wyraża zatem pogląd, że w odniesieniu do SSA X.Y.1 zarówno w okresie delegacji do Sądu Apelacyjnego w Warszawie, jak też już po uzyskaniu nominacji do Sądu Apelacyjnego w Warszawie (tj. w chwili orzekania w niniejszej sprawie) ujawnił się w ten sposób i utrzymywał bezsporny i oczywisty jej związek z organami władzy wykonawczej oraz innymi osobami bezpośrednio biorącymi aktywny udział w zamachu na niezawisłość i bezstronność sądów, wskazujący na brak bezstronności i niezawisłości w rozumieniu standardu wynikającego z nakazów Konstytucji, aktów prawa międzynarodowego oraz ustawy procesowej. Powyższe świadczy ponadto, w ocenie Sądu Najwyższego, o ponadprzeciętnym i nieuzasadnionym doświadczeniem zawodowym sędzi X.Y.1 w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie zaufaniu, jakim została ona obdarzona przez kierownictwo tego Sądu.

Wynik negatywny badania spełnienia testu niezależności i bezstronności przez SSO (del) X.Y.. stwierdził jak dotąd Sąd Najwyższy w sprawach III KK 375/21, II KK 607/22; II KK 296/23. Jako do sędziego delegowanego, podstawą oceny dokonywanej w kontekście respektowania należytej obsady sądu jest wykładnia przepisów traktatowych przeprowadzona w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 16 listopada 2021 r., w połączonych sprawach od C-748/19 do C-754/19, w którym TSUE stwierdził, iż „art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TUE) odczytywany w świetle art. 2 TUE oraz art. 6 ust. 1 i 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/343 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym, zgodnie z którymi minister sprawiedliwości państwa członkowskiego może, na podstawie kryteriów, które nie zostały podane do publicznej wiadomości, z jednej strony delegować sędziego sądu karnego wyższej instancji na czas określony albo na czas nieokreślony, zaś z drugiej strony w każdym czasie, na podstawie decyzji, która nie zawiera uzasadnienia, odwołać sędziego z tego delegowania, niezależnie od tego, czy nastąpiło to na czas określony, czy na czas nieokreślony”. W konsekwencji powyższego, w odniesieniu do delegacji sędziego udzielonej po dniu [...] 2021 r. dla oceny bezstronności sędziego delegowanego konieczne jest przeprowadzenie testu

o charakterze identycznym z tym, jaki wypracowany został na gruncie orzecnictwa krajowego oraz organów międzynarodowych działających na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską w odniesieniu do osób powoływanych na urząd sędziego sądu powszechnego lub wojskowego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy o KRS z dnia 8 grudnia 2017 r. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2023 r., II KK 469/22).

Ustalenia dokonane przez Sąd Najwyższy w sprawach III KK 375/21, II KK 607/22; II KK 296/23 w odniesieniu do sędzi X.Y.. pozostają aktualne także na kanwie niniejszej sprawy, w której sędzia ta orzekała w ramach delegacji do Sądu Apelacyjnego w Warszawie, będąc sędzią Sądu Okręgowego w L. Bez konieczności szczegółowej analizy, dokonanej już przez Sąd Najwyższy we wskazanych wyżej sprawach wskazać zatem należy najważniejsze ustalenia, które prowadzą także w sprawie niniejszej do wniosku, że wystąpiła w odniesieniu do w/w sędzi przesłanka z art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k.:

- 1) sędzia X.Y.. powołana została na urząd sędziego Sądu Okręgowego w Lublinie postanowieniem Prezydenta RP z dnia [...] 2019 r., nr [...], w uwzględnieniu wniosku Krajowej Rady Sądownictwa zawartego w Uchwale Nr [...] z dnia [...] 2018 r., a więc z udziałem wadliwie ukształtowanej KRS;
- 2) brak jest transparentności postępowania konkursowego na urząd sędziego Sądu Okręgowego w Lublinie, w którym uczestniczyła sędzia X.Y.., w trakcie którego uzyskała zdecydowanie negatywną opinię swojej kandydatury na Zgromadzeniu Ogólnym Sędziów Apelacji Lubelskiej ([...] głosach „przeciw” i [...] głosów „za”). Siedmiu sędziów, którzy uzyskali poparcie co najmniej [...] sędziów tego Zgromadzenia (w tym jeden z sędziów [...] głosów „za”) nie zostali w tej procedurze przedstawieni przez KRS Prezydentowi RP;
- 3) każe to przyjąć, że uzyskanie przez sędzię X.Y.. pozytywnej uchwały KRS, musiało być podyktowane względami pozamerytorycznymi zważywszy, że wszyscy kandydaci posiadali zbliżone, pozytywne opinie wizytatorów i charakteryzowali się podobnymi kwalifikacjami zawodowymi;
- 4) w 2022 r. sędzia X.Y.. podpisała listę poparcia dla – starającego się o wybór do Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej ustawą z 2017 r., drugiej kadencji

- byłego [...] w Ministerstwie Sprawiedliwości sędziego Ł. P. , pomimo publicznie dostępnych informacji o udziale wyżej wymienionego tzw. [...]", w której osoby związane z Ministerstwem Sprawiedliwości starały się zdeprecjonować sędziów niepoddających się presji władzy wykonawczej i stosujących w swoim orzecznictwie regulacje konstytucyjne i konwencyjne. Wskazuje to na bezpośrednie i aktywne poparcie przez sędzię X.Y.. dla działań i zachowań godzących w sędziowską niezawisłość i niezależność;
- 5) po zaledwie 3 latach orzekania w sądzie okręgowym sędzia X.Y.. wyraziła chęć delegowania jej do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie, uzyskując stosowny akt delegacji Ministra Sprawiedliwości w dniu [...] 2022 r.;
 - 6) przyjęcie delegacji nastąpiło w szczególnym momencie i w związku z wcześniejszym bezprawnym przeniesieniem przez kierownictwo Sądu Apelacyjnego w Warszawie trzech doświadczonych sędziów Wydziału [...] Karnego tego Sądu do Wydziału [...] Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w związku ze stosowaniem przez tych sędziów Konstytucji RP oraz respektowaniem wiążącego Polskę orzecznictwa europejskiego i międzynarodowego oraz w celu obsadzenia tak opróżnionych miejsc w tym Sądzie;
 - 7) sędzia X.Y.. wyrażała zgodę na przyjmowanie i zajmowanie stanowisk w okresie intensywnego podejmowania czynności dyscyplinarnych przez właściwe organy, w odniesieniu do sędziów krytycznych względem reformy wymiaru sprawiedliwości naruszającej zasadę trójpodziału władzy, w związku z ich orzecznictwem prokonstytucyjnym i prokonwencyjnym.

Powyższe okoliczności wskazują na bezpośredni związek sędzi X.Y.. i jej kariery zawodowej z organami władzy wykonawczej w okresie prowadzonej przez nie walki z niezależnością sądownictwa. Wywołuje to uzasadnione i poważne wątpliwości odnośnie do bezstronności i niezależności sądu z udziałem tej sędzi, w szczególności w okresie delegacji do Sądu wyższego rzędu, która odbywa się z woli Ministra Sprawiedliwości i w każdej chwili mogła zostać przez niego przerwana.

Negatywny wynik testu dotyczy także SSA X.Y.2 , wobec której Sąd Najwyższy dokonał testu bezstronności i niezawisłości w sprawie II KK 469/22.

Ocenę okoliczności tam stwierdzonych Sąd Najwyższy w niniejszym składzie w pełni podziela, w tym w szczególności dostrzec należy, że:

1. sędzia X.Y.2 zgłosiła swoją kandydaturę na wolne stanowisko w Sądzie Apelacyjnym ogłoszone w Monitorze Polskim z 2020 r., poz. [...], uzyskując poparcie KRS w dniu [...] 2021 r. (uchwała Nr [...]), a zatem zarówno po wydaniu wskazanych wyżej orzeczeń, lecz także uchwały składu połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., I BSA I-4110-1/20, wskazującej jednoznacznie na wadliwość procedury powołania na stanowisko sędziowskie w której uczestniczy Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3), jeżeli wadliwość procesu powołania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności;
2. sędzia nominację przyjęła i odebrała w [...] 2021 r., a więc już także po rozstrzygnięciach w tym przedmiocie zawartych w wyrokach ETPCz: z dnia 22 lipca 2021 r., w sprawie Reczowicz przeciwko Polsce i z dnia 8 listopada 2021 r., Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, akceptowała zatem jawnie konsekwencje destrukcyjnego dla polskiego wymiaru sprawiedliwości działania władzy wykonawczej (przede wszystkim ówczesnego Ministra Sprawiedliwości) oraz ustawodawczej i godziła się na korzystanie z tej działalności zmierzającej do niszczenia niezależności wymiaru sprawiedliwości;
3. [...] Sądu Apelacyjnego w Warszawie odmówił w prowadzonych przez Sąd Najwyższy postępowaniach przekazania akt osobowych sędziego, co jak trafnie wskazał SN w sprawie II KK 469/22 uniemożliwia dodatkową weryfikację w ramach przeprowadzanego testu niezawisłości i bezstronności;
4. sędzia przyjęła od Ministra Sprawiedliwości zaangażowanego w niszczenie samodzielności władzy sądowniczej i podejmującego próby podporządkowania jej swojej woli funkcję przedstawiciela tego Ministra w

komisjach egzaminacyjnych (zarządzenie z dnia [...] 2022 r., Dz. Urz. MS z dnia [...] r., poz. [...] w sprawie powołania Komisji Egzaminacyjnej nr [...] do przeprowadzenia egzaminu adwokackiego w [...] r. z siedzibą w W.);

5. sędzia X.Y.2 wyrażała zgodę i przyjmowała wskazane funkcje i zajmowała stanowiska w okresie intensywnego podejmowania czynności dyscyplinarnych przez organy dyscyplinarne powołane z woli Ministra Sprawiedliwości, wobec sędziów krytycznych względem reformy wymiaru sprawiedliwości naruszającej zasadę trójpodziału władzy, niszczącej bezstronność i niezależność sądów.

Powyższe, podobnie jak w sprawie II KK 469/22 przesądziło o uznaniu, że obalenie domniemania braku niezawisłości i bezstronności tego sędziego nie tylko stało się niemożliwe, lecz wręcz uprawnia do wniosku o akceptacji przez wyżej wymienioną, przy uwzględnieniu jej związku z władzą wykonawczą, działań podważających system prawny Rzeczypospolitej Polskiej, prowadząc do uznania, że także w tym przypadku dochodzi do wystąpienia przesłanki z art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k.

W konsekwencji wykazane powiązania sędzi X.Y.1, sędzi X.Y.. oraz sędzi X.Y.2 z organami władzy wykonawczej oraz osobami realizującymi kierunki wytyczone przez Ministra Sprawiedliwości, w tym dotyczące odsuwania od orzekania sędziów nieuległych władzy wykonawczej, wszczynania postępowań dyscyplinarnych wobec tych sędziów oraz instrumentalnego dyscyplinowania stosujących w swoim orzecznictwie wykładnię dokonywaną w orzeczeniach Sądu Najwyższego i międzynarodowych trybunałów, obejmowania stanowisk i funkcji związanych ze szczególnym zaufaniem wskazują w sposób bezpośredni na akceptację przez tych sędziów destrukcyjnych w latach 2015-2023 dla polskiego wymiaru sprawiedliwości działań władzy ustawodawczej i władzy wykonawczej, stanowiących wyraz naruszenia konstytucyjnej zasady trójpodziału władzy. Tym samym prowadzi to do oceny, że w okresie rażącego naruszania standardów demokratycznego państwa prawnego poprzez ingerencję w niezawisłość i niezależność władzy sądowniczej sędziowie ci nie tylko nie podejmowali działań zmierzających do ochrony niezależności i niezawisłości sędziowskiej, ale znaleźli się w gronie sędziów uczestniczących w zachowaniach stanowiących zamach na tę niezależność i niezawisłość, cieszących się z tego powodu szczególnym zaufaniem

ze strony kierownictwa Ministerstwa Sprawiedliwości, przekraczającym granice typowego zaufania jakiego należy oczekiwać w relacjach sędziego – organ władzy wykonawczej.

Po uwzględnieniu powyższych rozważań stwierdzić należało, że Sąd Apelacyjny w Warszawie orzekając w składzie SO (del.) X.Y., SSA X.Y.1 oraz SSA X.Y.2 nie był sądem niezależnym i niezawisłym, a wydane orzeczenie obarczone jest wadą, o której mowa w art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k.

Konsekwencją stwierdzenia powyższego było uchylenie wyroku nie tylko w stosunku do objętego kasacją P. M., ale także z mocy art. 435 k.p.k. pozostałych skazanych, tj. M. T., R. G., S. D., X.Y., K. K., K. M., P. S., S. W. oraz przekazanie sprawy w całości do ponownego jej rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy uznał za konieczne podkreślić, że wprowadzenie w chwili obecnej ustaje tak silne jak dotąd bezpośrednie zagrożenie naruszania przez organy władzy wykonawczej niezawisłości sądownictwa, a także zmniejszona została aktywność (intensywna zwłaszcza w latach 2018-2023) tych sędziów pełniących nadal funkcje rzeczników dyscyplinarnych, których celem było represjonowanie sędziów sprzeciwiających się podporządkowaniu władzy sądowniczej woli Ministra Sprawiedliwości, to jednak przytoczone wyżej fakty dotyczące przeszłości SSA X.Y.1, SSA X.Y.2 i SO del. X.Y. – jak i chwila wydania zaskarżonego kasacją wyroku (30 listopada 2022 r.) w pełni uzasadniają tezę o braku u wyżej wymienionych przymiotów gwarantujących, że sąd z ich udziałem był w chwili wydania zaskarżonego kasacją wyroku sądem niezależnym i bezstronnym, w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 KPP UE oraz art. 6 ust. 1 EKPC.

Jednocześnie, z uwagi na skutek określony w art. 439 § 1 *in principio* k.p.k. bezprzedmiotowe było szczegółowe odnoszenie się do zarzutów kasacji. Dostrzec wszakże należy, że kontrola odwoławcza przeprowadzona przez Sąd Apelacyjny w Warszawie była niezwykle zdawkowa i pobieżna. Obowiązkiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie będzie zatem prawidłowe ukształtowanie składu Sądu, w sposób wolny od wątpliwości co do jego niezależności i bezstronności, a następnie przeprowadzenie rzetelnej kontroli odwoławczej w zgodzie z obowiązującymi przepisami i zakresem podniesionych w apelacjach zarzutów.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[J.J.]

[a]